

Шочмо эл, порылык да чын верч!

Будь готов /

37-ше (3581) №,
2022 ий 16 сентябрь,
кугарня.

Ямде лий

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

0+

Кенгежын тамжым Телым шижыт

Фотом школ архив Гын налме.

Кичкым шукерте огыл ўдышна, вара росотам йырангышке шындышна. Теве пакчасаскам поген налашат жап шуын. Параньга район Матародо школын тунемшыже-влак тудын акшым раш палат. Шошо гыч шыже марте пакчаште пашам ыштат. 5-11-ше класслаште тунемше-влак технологий урокышто опытный участкыште пакчасаскам ончен кушташ полшат. Тўналгыш класслаше ўдыр-рвезе-шамыч пурсам, петрушкым, укропым ўдат. Кенгежым вўдым шават, шўкшудым сомылат. Тений лектыш кугу. 5-ше классыште тунемше-влак (снимкыште) изирак ужашыжым поген налыныт.

– Ме кешырым, шоганым, йошкарушменым, ковыштам, паренгым, кавуным ончен куштенна. Телым шокшо кенгежым шарналтен кочкаш тўналына. Эше кугу олма садна уло. Олмам поген, пўчкеден коштена. Вара школ кочмыверыште мыланна тамле компотым йўктат. Тунам пўжвўднан «тамжым» шижына, – ойлат ўдыр-рвезе-влак.
Х.АЛЕКСАНДРОВА.

ПОДПИСКЕ

Пагалыме лудшына-влак, 2023 ийын икымше пелийжылан «Ямде лий» газетлан возалташ вашкыза.

Подписчик-влак коклаште лотерей модыш эртаралтеш.

Индекс – П4696.

Ак – 403 тенгеат 32 ыр.

Рекламе.

Волонтёр лияш кумыланда

Сенгымаш

Николаевналан – кугу тау, – ойла Валерия.

Морко район Коркатово лицейын тунемшыже Валерия Григорьева (снимкыште) «Летняя двухдневная школа волонтеров победы-2023» проектше дене «Микрогранты» всероссийский конкурсышто сенгышыш лектын. Танасымашке 4561 паша пурен. Российын 68 кундемже гыч 295 проектлан грантым пуэзыт.

– *Общественный тунуктышо Валентина Николаевна Васильева «Волонтером быть здорово» неслёттым лицейыште эртарыме деч вара проектым возаш кумыланден. У проект почеш районысо волонтер-влакым иквешеш погаш шонена. Вет шочмо элын историйжым, лумло еҥжым палымаш, кертме семын шочмо кундемым тўзатъемаш – моткоч кўлешан паша. Ыштыме сомьлна арам огеиш лий, шонем. Проектым ончен, ўдыр-рвезе-влак волонтер лияш кумылаҥыт. Валентина*

Е.ИВАНОВА.

Фотом еш архив гыч налме.

Историйым шергалына

палемдалтеш. 1380 ий ты кечын Дмитрий Донскойын вуйлатыме руш полк Куликово пасушто татар-монгол-влакым кырен шалатен. Куликово кресталмаште сенгымаш деч вара Русь икоян да эрыкан лийын.

21 сентябрь Российыште Воин чап кече семын

Чодыра – йолташна

Фотом школ архив гыч налме.

9-11 сентябрьыште «Шап» таза-лыкым пенгыдемдыме комплексыште Марий Эл Республикысе школ лесничестве-влакын слётшыт эртаралтын. Карина Горбунова, Полина Малинова, Иван Хайбрахманов да мый Марий Турек районын чапшым араленна (снимкыште).

Кум кечаш пайдале слёт ик кече гай эртен. «Лесовосстановление», «Лесная таксация», «Защита леса», «Лесная охрана» направленийла дене мастер-класслаште шинчымашнам пойдаренна, видеоролик-влакым войзаш тунемынна. «Визитка муниципального школьного лесничества» конкурс эн онай лийын. Ме кокымшо верыш лектынна.

Нелли ГАБДУЛЛИНА.

Марий Турек школ.

Российысе увер

«Гимн России понятными словами»

всероссийский конкурсым увертареныт. Элнан гимнжым шомак, видео але мультфильм полшымо дене умылтарыман. Йодмашым

25 октябрь марте колтыман. Тўрыс увер – youthy.ru сайтыште.

11-17 ияш ўдыр-рвезе-влак, «Рифмы

Артека» всероссийский сылнымут конкурсш ушныза да «Артек» тўнямбал йоча рўдериш путёвкым модын налза. Тўрыс уверым tuntuk.ru сайтыште ончыза.

«Я решаю» математи-ке дене тўнямбал конкурсш **9-11-ше класслаште** тунемше-влак ушнен кертыт. Конкурс онлайн эртаралтеш да кум ужаш гыч шога. Икымше тур **7 ноябрь марте** шуйна. Тўрыс уверым vsekonkursy.ru сайтыште лудман.

Марий Элысе увер

Йошкар-Оласе Россий армий тўвыра полат **5-6 ноябрьыште «Звезда России»** патриот муро всероссийский фестиваль-конкурсым эртара. Тушко **6 ияш деч кугурак** ийготан еҥ-влак ушнен кертыт. Тўрыс увер – dkra12.ru сайтыште.

Йошкар-Оласе **Национальный тўссымыктыш галерейыште «Путь длиною в век»** ончер почылтын. Тудо Марий кундемын историйжылан да тўвыражлан пөлеклалтын. Ончер **30 сентябрь марте** пашам ышта.

Эрла, **17 сентябрьыште**, куржталаш йоратыше-влакым «Нацийын кроссшо» тангасымашыш ушнаш ўжыт. **Йошкар-Олаште 11 шагатлан** тўналеш. Спортсмен-влак кок тўжем коло кок, ныл тўжем, куд тўжем да кандаш тўжем метрыш куржын кертыт.

Моторын сераш тунемман

Йочам школыш колтымеке, кажне ава, очыни, икшывыже сайын, арун возыжо манын тырша. Южо тунемше кужу жап почеркым саемден огеш керт. Тиде мо дене кылдалтын? Удан возымаш тунеммаште мешая мо? Психологий да педагогике, медицине да социальный польшым пуышо «Детство» рүдерын педагог-психологшо Л.А.ГЛАЗКОВА нине йодыш-влаккан вашмутым пуа:

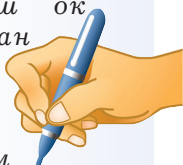

– Уда почеркым тўрлын умылаш лиеш. Икте амыртылын, йоньлыш возымым, удыркалымым уда почерклан шотла. Но тыгат лиеда: йоча удан воза, но йоньлыш деч посна. Але мўкгешла: арун возышо икшыве шуко йоньлышым ышта. Эн ончыч удан возынамашын амалжым кычалман. Тиде ўрканымаш, начар тунеммаш, чер лийын кертт. Туныктышо тетрадъыште шуко тўрлатылеш але йоча ойлымо почеш возен огеш шукто гын, икшывын кумылжо вола, тунеммыже начарештеш. Тыгай годым кугурак-влакын польшышт кўлеш. Йоча дене пырля урокым ышташ жапым шукырак ойырымаш, кумыландыман. Икшыве арун да чын воза, но тыланда тудын почеркше ок келше гын, тургыжланаш нимолан. Шарныза да шотыш налза: кажне айдеме моторын возен огеш керт. Тидлан тунемаш кўлеш. Таклан огыл моторын серынамашым «каллиграфий» маньт.

– Уда почеркым тўрлын умылаш лиеш. Икте амыртылын, йоньлыш возымым, удыркалымым уда почерклан шотла. Но тыгат лиеда: йоча удан воза, но йоньлыш деч посна. Але мўкгешла: арун возышо икшыве шуко йоньлышым ышта. Эн ончыч удан возынамашын амалжым кычалман. Тиде ўрканымаш, начар тунеммаш, чер лийын кертт. Туныктышо тетрадъыште шуко тўрлатылеш але йоча ойлымо почеш возен огеш шукто гын, икшывын кумылжо вола, тунеммыже начарештеш. Тыгай годым кугурак-влакын польшышт кўлеш. Йоча дене пырля урокым ышташ жапым шукырак ойырымаш, кумыландыман. Икшыве арун да чын воза, но тыланда тудын почеркше ок келше гын, тургыжланаш нимолан. Шарныза да шотыш налза: кажне айдеме моторын возен огеш керт. Тидлан тунемаш кўлеш. Таклан огыл моторын серынамашым «каллиграфий» маньт.

Ты рүдерын туныктышологопедше Л.К.Стадухина почеркым тўрлатыме нерген ымылтар:

– Тыршыме деч посна сенымашке шуаш ок лий. Возынамашлан утларак жапым ойырен, тўрлў упражненийым ыштен, почеркым саемдаш лиеш. Йочан парняжым изинек лывыртыман да вияндыман. Тидлан мозаикым, тўрлў конструкторым погыман, пластлин дене ненчынамаш, сўретым чиялтынамаш полшат. Парня модыш дене кидым кандараш пайдале.

Лия Каримуллолна деч икмыняр ой-кагаш

- ➔ Ручкам чын кучыза.
- ➔ Урокым ыштыме вер волгыдо, ўстел ден пўкен йўнан лийшаш улыт. Возымо годым чын шинчыза.
- ➔ Тўналтыш класслаште шариковый ручка дене возыза. Кид нойымеке, упражненилам ыштыза.
- ➔ Эн ончыч изирак текстым эркин, моторын возыза. Вара кугурак текстыш кусныза да писынак сераш тыршыза.
- ➔ Ты пашалан кажне кечын жапым ойырыза.

Е.ИВАНОВА мутланен.

Саламлена

Морко район Коркатово лицейыште тўрлў класслам туныктышо

Аида Михайловна Павловам 50 ийым темлымж дене шокшын саламлена. Тўдо йўратыме пашажым коло индеш ий ышта. Тўланена пенгыде тазалыкым, нимучашдыме пиалым, йўратынамашым, пашаште лектышым да сенымашым.

3-шо классыште тунемше-влак, ача-ава да туныктышо коллектив.

Икте-весым палдарена

Уэш парт коклашке шична. Келге шинчынамашым налшаш верч чылан тыршене. Мый кенез мучко шуко вийым поганам, уш-акылым пойдарыме нергенат монден омыл. Сылнымутан литературым лудынам. Ача-авам дене пырля Марий Элнан да пошкудо республикын тўрлў верыштыже лийынам. Шуко онай историйым колынам. Шарныктыш-шамычым ужынам. Ынде йолташем-влаккан каласкалем. Моло тунемше-шамычат кенез канышышт нерген палдарат. Икте-весым колыш-таш пайдале.

Полина АЛЕКСЕЕВА. Морко, Коркатово.

У школышто

Эртыше тунемме ийыште, февральыште, меу школыш тунемаш пуренна. Школыштына кугу спортзал, активный зал улыт. Кажне классыште – интерактивный она. Ме тўрлў презентацийым, видеом ончен кертына. Кочмыверыште моткоч тамлын пукшат. Школышто тўрлў фестиваль чўккыдын эртаралтеш. Меатшке мастарлыкнам ончыктена. Уэш парт коклаш шинчын улына (снимкыште). Уло кумылын да тыршен тунемаш тўналына.

Эльвира АЛЕКСЕЕВА.

Марий Турек, Сардаял.

Фотом школ архив гыч налме.

Шөртнө шыже

Только шөртнө шыже,
Йүржө шыве-шыве,
Пуйто кава гычын
Шокте вошт иеш.

Ял шенгел шопкерже
Тулшолла чүчка.
Тыгыде куэрже
Рывыж гай шога.

Шыжын түрлө түсшө
Ялем сорагара.
Кас түгыра шепкаште,
Рүзен, омым орола.

Егор ШАБДАРОВ.
Шернур, Марисола.

Иоанын курыкыштыжо – ир кешыр

Ме чыланат кешырым палена. Тудым түрлө тамле кочкышым ямдылыме годым кучылтына. Кажне шошым йырагыш кичкым үдена да шыжым вожсаскам поген налына. Кешырым ныл түжем ий ончыч ончен кушташ тунгалыныт. Россиясе калык тиде пакчасаска нерген XVI курым гыч пала. Ир кешырын вожсаскаже түрлө түсан лийын гын, кызытсе гайым Голландийесе селекционер-влак XVII курымышто ойырен луктыныт.

Ир кешыр Марий Элыште кызытат кушкеш. Мый тудым Курыкмари районсо Цотнай ял воктен верланыше Иоанын курыкыштыжо ужынам (**снимкыште**). Тиде курык археологий памятниклан шотлалтеш. Ир кешырым кузе палаш лиеш? Пеледышыже ошо, күкшытшө метр наре лийын кертеш. Шудыжо кешырын гаяк. Вожсаскаже ошалге-нарынче түсан, изи.

Кужэнер, Кугу Лаждүр.

Ир кешырым Марий Элын Йошкар книгашкыже пуртымо. Тудым күраш оклий.

Владимир МУХИН.

Увер

Марий Эл Республикысе пүртүс поянлык, экологий да йырым-йырысе среда аралыме шотышто министрствын уверже почеш, кундемаштына турнявочыжым 12 сентябрь гыч погаш лиеш.

Арулык эскерман

Пүртүслан энтекем ыштет гын, мөнгеш пörтылеш, маныт. Мый тиде шонымаш дене түрысnek келшем. Шоналтыза, чодыра, олык огыт лий гын, могай юж дене шүлаш тунгалына? Эгерым, ерым, памашым арун огына кучо гын, яндар вудым кушто муына? Арулык нергенат эре шарныман. Пүртүсыштө каныме деч вара почешна ару вер кодшаш. Шокшо игечыште тул лүдыкшыдымылык нергенат мондыман огыл. Тулотым кугыен-влак деч посна ылыжташ ок лий. Ача-авам пүртүсым аралаш, арулык эскераш изинек туныктат. Шүкшакым ужмеке, мый поген налде ом чыте (**снимкыште**). Пырля тунемме йолташем-влакымат поро пашам ышташ кумыландем. Ме пүртүсын санитарже лийшаш улына. Теат, йоча-влак, пүртүс поянлыкым чот эскерыза.

Костя ШЕХУРДИН.
Шернур, Купсола.

Сүретче гай

Уремыште – шыже. Школ гыч толмо годым шочмо пүртүсым эскераш йоратем. Тиде идалык уста сүретче гай. Лышташым түрлө чия дене чиялта. Юалге мардеж пуалешат, нуно мландымбак шыр-р велыт. Йол йымалне кыж-гож шокта. Кайык-шамыч шокшо элышке чоҗештен каяш тарваненыт.

Ялыште паша шолеш. Калык парентым луктеш, түрлө пакчасаскам поген налеш. Теный олмаже, сливыже, грушыжо мынар! Нунын дене вареным, компотым ямдылат. Тыге тельлан ямдылалтыт.

Юля ЯГОДАРОВА.
Советский, Кельмаксола.

1. 30 ж могой тўсан?

А.Ошо. Б.Канде.
В.Тўсдымө.

2. Ырымыж годым кузе ваишталтеш?

А.Молаш. Б.Вўдыш савырна. В.Шарла.

Гармоньын йүкшө келша

Йошкар-Олаште эртаралтше «Пеледыш пайрем» всероссийский фестивальште түрлө кундем гыч толшо марий-влак чылт пеледышла койыныт. Пеледыш-влак коклаште марий тувырым чийыше, кидыш гармоньым кучышо рвезе шинчашкем пернен.

Тиде Виче кундем Вятские Поляны ола гыч Саша Ананьев (**снимкыште**). Йöратыме семүзгарже дене кум-ныл ияш улмыж годымак шокташ тўналын. Тудлан изи гармоньым лўмын налын пуэныт.

– *Ешыште мурьлан чылан кумылан улына. Ачам Сергей Евгеньевич гармонь дене устан шокта. Авам Лариса Анатольевна «Туймо мари» ансамбльыш коштеш. Кызыт мый гармонист Виктор Алексеевич Филлипов деч шукылан тунемам. Мыланем гармоньын сылне йүкшак келша,* – оила уста рвезе.

Саша утларакше шке кундемысе такмак-влакым шокта. Ончыкыжым усталыкшым вияндаш да марий калыкклан куаным пöлеклаш шона.

Х.АЛЕКСАНДРОВА.

Авторын фотожо.

Сылне вер

Бирск олесе «Соколок» паркыште канаш йöратем. Тудо кўкшакаште верланен. Сылне пўртўсым кўшычын ончен, чон кана. Яндар южышто каналтен шинчаш теңгыл-влак улыт. Шарныктыш-шамычым шымлаш онгай. Тўрлө пеледыш шинчам куандара. Йоча-влакклан модаш келыштарыме верыште калык эре шуко. Ньюга-шамыч ошма гыч пöртым чонат, «когылым кўэштыт». «Соколок» паркыште чылажат сылне. Мемнан деке унала толза.

Вероника БАЙРАМОВА.
Башкортостан, Бирск,
Курмызак.

Синквейн

Книга
Онагй, ушан.
Лудам, тунемам, лончылем.
Уш-акылым пойдара.
Шинчымаш памаш.

Елена ИШМАНОВА.
Татарстан, Агрыз, Кадрек.

М

Мутерым филологий шанче кандидат А.А.ИЛИЕВА ямдылаш полшен.

Увер Башкортостан Республикасы Вуйлатышының премийжым түрлө предмет дене всероссийский олимпиадын пытаргыш йыжыныштыже сенышыш лекше тунемшылан да тудым ямдылыше тунуктышылан кучыктат. 30 сентябрь марте йодмашым да документым республикысе Образований да науко министрствыш кондыман.

Башкортостан Республикасысе образований да науко министрствын уверже почеш.

Пагалыме тунуктышо

Мый Ардаш школышто тунемам. Школна кок пачашан, волгыдо. Тунуктышына-влак поро кумылан, умылышо улыт. Мыланна келге шинчымашым пуат. Ик эн пагалымыже – икымше класс вуйлатышем Надежда Демьяновна Игнаева (**снимкыште**). Тудо марий йылмым да литературым тунукта. Мемнам шочмо йылмым йöраташ, келгын шонкалаш, кугуракым пагалаш, изиракым чаманаш, чын верч шогаш кумыланда. Марий сылнымут, ойпого дене палдара. Ме кажне урокыш куанен коштына. Тунуктышынам моткоч пагалена.

Башкортостан, Мишкан.

Йоч тöрзатым мўндыр тос!

Кўанэгер ялем

Мый йöратем марий ялемым, Яндар вўдан Кўанэгерым. Эн лишыл мыланем улат, Авамла тый, колат, кўлат.

Мый йöратем марий
шомакым,
Пуэм тудлан эн шерге акым.
Марийын семже
йонгалтеш –
Чонемлан куштылгын
чучеш.

Каем мый Буймышко,
вес ялыш,
Я унала олаш, вес верыш.
Эре ашнем мый шўмыштем
Чевер Кўанэгер ялем.
Ксения МУРЗИНА.
Татарстан, Агрыз.

М

Чамбыра вуй –
чаравуй.

Тунуктышо чыла шотыштат онгай, шке предметшым сайын палыше, кумда эрудация, у шонымашым таратыше, илышыште ум ужын моштышо, жап дене тöр ошкылшо ег
лийшаш.
Е.МУСТАЕВ.

Фотом школ архив гыч наеме.

Ксения АХМАДИШИНА.

Роза ден Коршанге

Иленыт улмаш Роза ден Коршанге. Нуно икте-весе дене келшеныт, ваш-ваш умыленыт. Ик мотор кенеж кечын Коршанге Роза деке толын да пырля илаш темлен. Мотор пеледыш келшен. Эрлашыжым олык мучко весела муро йүк шергылтын:

*Пералтыза тўмырдам,
Шокталтыза шўвырдам.
Пералтыза, шокталтыза,
Тарваттыза сўнддам.*

Сўанвате-влак висвис, онгырвуй, кандывуй, лопшудо чарныде чўчкеныт, муреныт. Сылне Роза Коршангын пелашыже лийын. Кече кечым поктен, арня, тылзе эртенит. Пиалан ешышке ойго толын. Коршанге тиде жапыште чот вашталтын: чанга, осал лийын, пелашыжым нигушко колтен огыл. Мотор Розан сылнылыкше шапалгаш, кошкаш тўналын. Тудлан яндар юж, пушкыдо, ўян мланде кўлыныт. Коршангын илыме верже корем тўрыштө, шўкшудо-влак коклаште лийын. Ик кечын Роза, чыгтен кертде, шылын куржын. Айдемын илемже воктеке верланен. Моторлыкшо дене кажне еным куандарен.

Елена ЕГОШИНА.

У Торьял, Немда.

Герой-влак могай йомак гыч улыт! Палыза да ушыза.

Шына ден Кутко

Пеш шукерте ожно Шына ден Кутко-влак иквереш иленыт. Но... кушто Шына – тушто лавыра. Икана Кутко-влак Шына-шамычым поктен колташ мутланен келшат. Азап! Ик Кутко Шынам йоратен шынден улмаш. Йўдым Шына дек шолып мия да ойла:

– Ынде мом ыштена? Кузе лийман? Мыланна ойырлаш логалеш. Эрдене тендам тиде илыме вер гыч поктен колтат.

Шына тўрлө йоным кычалеш, мучашлан шонен муэш: Куткылан шулдырым пөлекла. Пырля чонешташ мутланен келшат. Пўралтын огыл улмаш Куткылан чонештылаш. Кеч шулдыран лие гынат, мланде деч кўшкө чонештен кўзен ыш керт. Кутко ден Шыгалан ойырлаш вереште.

Арамлан огыл калыкыште ойлат: «Кöлан нушкаш пўралтын гын, тудо чонештен ок керт».

Волжский, Пöтьял.

Алина ДЕРЯБИНА.

Маска, Рывыж, Мераң

Икана шыжым кум йолташ: Мераң, Рывыж, Маска – шылын модаш кутырен келшен. Шерева тоям кучен, көлан шылаш да көлан кычалаш кўлым рашемдат. Маска кычалше лиеш.

– Ну, шылза, – оила чодыра оза. – Кечкушто лийыда гынат, мый тендам садикте муам. Мыйын нерўпш чот виан.

– Маска, – маныт Мераң ден Рывыж, – тўжем марте шотла.

– Келшем, – оила торешчапа. Мераң ден Рывыж тўрлө вельш шикшалтыт. Маска шотлаш тўналеш. Шотлен-шотленак, йолташыже-влакым кычалаш тарвана. Шке шотла, шке

ошкеда... Трукышто вынемыш пуренгая. Туштат шотла. Шотленак мален колта.

Ятыр жап эртымеке, Мераң ден Рывыж шылме верышт гыч лектыт. Шкешт чодыра мучко Маскам кычалаш тўналыт. Но арам...

– Маска йолташна ондалыш аман. Шке мутшылан оза огыл улмаш. Шкежат ала-кушко шикшалтын. Тыгай йолташ мыланна ок кўл. Тудлан ўшанаш ок лий, – иктешлат Мераң ден Рывыж.

Тидеч вара кум йолташ келшымым чарна. Ынде кажныже шке семынже ила.

Кира СМЕРНОВА.

Морко, Коркатово.

«Петушок – золотой гребешок»

«По щучьему веленью»

«Царевна-лягушка»

«Приключения Чиполлино»

Йолташ Ўдырем

Йолташем мыланем –
 чылт ака,
 Мый ойлем шылтыдеак чыла.
 Йолташем пешак
 поро, ласка,
 Лишыл тудо лач
 мыйын чонлан.
 Шыргыжеш йолташем
 кече гай,
 Кумылемым эреак нёлта.
 А пеленже – чевер
 шокшо май,
 Чон конгашке чылт
 тудо олта.

Пел шомак гычак раш умыла,
 Йосб годым тудлан энертем.
 Ўшанем йолташемлан чыла,
 Тудын дене моткоч
 кугешнем.
Аня ПРОХОРОВА.
 1-ше №-ан Шернур школ.

Шыже –
 идалькын
 ик эн мо-
 тор па-
 гытше. Ку-
 жу каныш
 деч вара
 йоча-влак
 лач шы-
 жым парт
 коклашке
 шинчыт.
 Тунемше-
 шамыч
 ИЗО уро-
 кышто
 пўртўсым
 сўретлат,
 техноло-
 гийыште тўрлў тўсан лышташ да пластилин гыч аппликацийым ыштат. Теве 3-шо «Г» классыште шинчымашым погышо ўдыр-рвезе-влак (снимкыште) туныктышышт Юлия Андреевна Глушкован вуйлатымыж почеш пластилин гыч шыже пушенгым ненченыйт. Тыге нуно моторлыкым ужын мошташ тунемыйт, парняштым лывыртат.

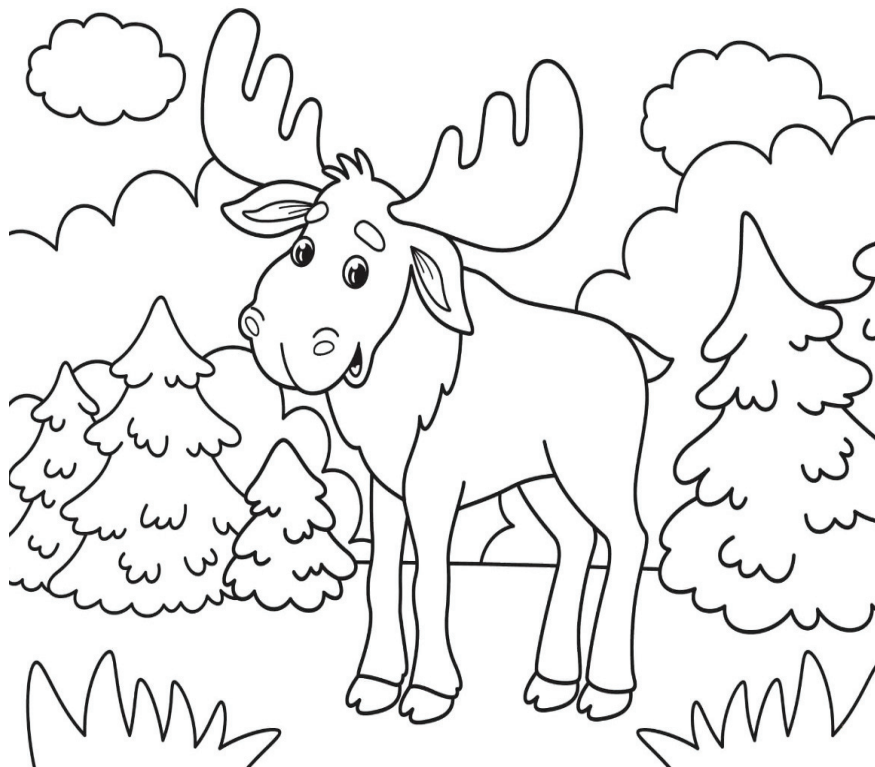

Пушенгым ненченыйт

У Торъял школ.

Н.ЕГОШИНА.

Шыже пўртўсым эскерыза да сўретым чиялтыза.

Шыже южышто
 энйрелымшот
 койш
 тўналеш – кылмыкташ
 сўралеш, ояр игече лиеш.
 Калык пале.

Марийский национальный театр драмы им. М. Шкетана
 Театральная студия
«ИЗИ-STAR»
 объявляет набор детей от 4 до 16 лет
 ЗАНЯТИЯ ПО ДИСЦИПЛИНАМ:

- Актерское мастерство
- Сценическая речь
- Театральный вокал
- Пластика и сценическое движение

+7 987 723 77 91
 Рекламе
 Йошкар-Ола, пл. Ленинский, 2
 МНТД им. Шкетана
 https://www.izistar.ru

«Ямде лий» газет
 Тўн редактор
 Л.Н.ГРИГОРЬЕВА.
 Индекс: П4696.
 Тираж 1550 экз. Заказ
 Формат – А-4-8.
https://vk.com/yamde_lii
<https://t.me/yamdelii>
 E-mail: yamde_lii@mari-el.ru
 (документ кагазлан),
yamde_lii@mail.ru
 (автор-влаклан)
 Сайтын адресше: yamdelii.ru

УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК: Мари-
 рий Эл Республикысе
 культур, печать да калык-
 влакын пашашт шотышто
 министерстве, «Кугарня»
 газет» кугыжаныш унитар-
 ный казна предприятий.

Газетым редакцийыште по-
 гымо да верстатлыме, «Марий Эл Республикысе
 Правительствын типографийже» ООО-што ямде оригинал-
 макет гыч савыктыме. Типографийын адресше: 424000,
 Йошкар-Ола, Комсомольский урем,112.

Газетым Кыл, информационный тех-
 нологий да массовый коммуникаций
 сферым эскериме шотышто федераль-
 ный службын Юл кундем федеральный
 округысо управленийыштыже регис-
 трироватлыме.
 Номер – ПИ № ТУ52-01335,
 2021 ий 29 сентябрьыште пуымо.

0+

Печатьш пуымо жап –
 14-00,
 фактически – 13-00

Авторын да редакцийын шоньма-
 шышт тўрлў лийын кертыт. Серыш-
 влак мўнгеш огыт колталт.
 Ак – кутырен келшыме почеш.
 Редакцийын да издательнын адресше:
 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый
 Вийын 70-ше идалькыше урем, 20-шо пўрт.
 Тел. 8(8362) 45-22-82(факс).

Йўлам арале –
тўвырам
пойдаре

Конкурс

Данил ИГНАТЬЕВ ден Аделина ЭРГУБАЕВА.
Морко посёлко.

Лиза ШАБДАРОВА.
Йошкар-Ола.

8 ойыртемым муза.

Могай цифр
уто?

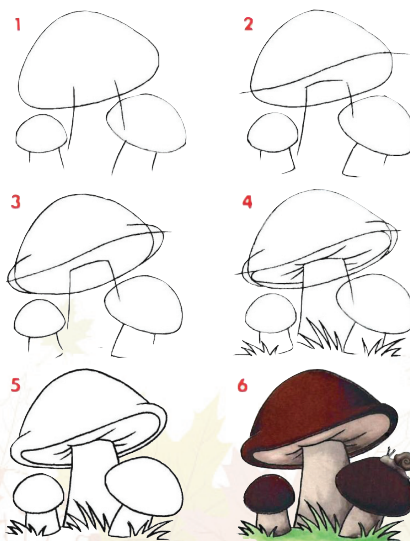
- 854
- 246
- 927
- 400
- 299
- 762

Пакчасаска-влакын лўмыштым
муза. Эн йоратыме нерген
газетышке возен колтыза.

Филворд

П	А	Р	Е	Н	Т	О	Р	К	О	П
К	К	Е	Ш	О	Л	Д	С	О	М	А
О	К	И	Я	Р	О	Д	О	В	И	Р
В	Ч	А	Й	Т	М	Е	Н	Ы	К	Е
Ы	К	П	У	Р	Ы	С	П	Ш	Г	Н
Ш	И	Н	С	Ы	К	Н	Е	Т	И	Г
О	Е	Ш	О	Г	А	Н	К	А	Н	Е
Л	Ы	П	О	М	И	Д	О	Р	М	А
В	Е	К	Е	Ш	Ы	Р	Е	Т	Р	Л
Й	О	Ш	К	А	Р	У	Ш	М	Е	Н

Понгым тыге сўретлаш
лиеш.

Пытартыш примерыште
вашмут могай лиеш?
Шотлыза.

$$3 \text{ acorns} = 30$$

$$3 \text{ acorns} + 3 \text{ mushrooms} = 18$$

$$3 \text{ mushrooms} - 1 \text{ mushroom} = 2$$

$$1 \text{ mushroom} + 1 \text{ acorn} + 1 \text{ squirrel} = ?$$

Задаче

Туныктышо
йоча-влакын
клеткан 35 тетрадьым пуэ-
ден. Корнанымат – тына-
рак. Тудын эше 18 тет-
радьше кодын.

Туныктышын
мыняр тет-
радьше
лийын?

8

Интернетысе сўрет-влакым
кучылтмо.

Антошка шога
пейлола, тудым
кычалыт –
йўкымат ок пу.

Тушто